

НОВІТНІ КРИМІНАЛІСТИЧНІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ**THE LATEST FORENSIC SCIENTIFIC AND TECHNICAL MEANS**

Яремчук В.О., к.ю.н.,

старший науковий співробітник лабораторії використання сучасних досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України

На сьогодні наука криміналістика перебуває у динамічному розвитку та розширенні власних меж. Цьому сприяє міжнародне співробітництво та набуття українськими криміналістами європейського досвіду щодо застосування інноваційних криміналістичних науково-технічних засобів. В умовах війни суттєву допомогу в отриманні українськими правоохоронцями новітніх криміналістичних науково-технічних засобів надають колеги з Європи та США. Крім того, закордонні судові експерти та криміналісти проводять для українських правоохоронців та судових експертів навчання з метою опанування ними основ використання інноваційних науково-технічних засобів.

Аналізуючи останні дослідження варто сказати, що питання щодо застосування науково-технічних засобів при розслідуванні кримінальних правопорушень, висвітлені у працях таких вчених, як Г. К. Авдеева, В. А. Журавель, А. В. Кофанов, В. Ю. Шепітько та ін.

Метою статті є розгляд питань щодо інноваційних науково-технічних криміналістичних засобів, що використовуються при розслідуванні військових злочинів.

Проаналізовані погляди вчених на різні види науково-технічних засобів, що застосовуються при розслідуванні злочинів. Звернуто увагу на необхідність впровадження інноваційних науково-технічних засобів, які необхідно застосовувати криміналістам та судовим експертам у розслідуванні військових злочинів. Особлива потреба сьогодні у якісному дослідженні місць подій, де було влучання ракет, авіабомб, внаслідок чого сталася руйнація інфраструктури та житлових будинків. Відзначено, що для потреб розслідування військових злочинів України була надана допомога Польщі, Люксембурга, Сполучених Штатів Америки, Франції у формі інноваційних науково-технічних засобів. Наголошено, що сучасні технічні пристрої суттєво допомагають у розслідуванні військових злочинів. Розкрито застосування 3D-сканерів для огляду важкодоступних місць. Також важливим є застосування квадрокоптерів для оперативної фіксації всіх речових доказів при огляді місця події при розслідуванні військових злочинів. Таким чином, дуже важливим є використання інноваційних криміналістичних науково-технічних засобів у розслідуванні військових злочинів.

Ключові слова: інновації, криміналістична фіксація, країни Європи, науково-технічні засоби, судова експертиза.

Today, the science of criminology is undergoing dynamic development and expansion of its own boundaries. This is facilitated by international cooperation and the acquisition by Ukrainian criminologists of European experience in the use of innovative forensic scientific and technical means. During the war, colleagues from Europe and the USA provide significant assistance in obtaining the latest forensic scientific and technical tools for Ukrainian law enforcement officers. In addition, foreign forensic experts and criminologists conduct training for Ukrainian law enforcement officers and forensic experts with the aim of mastering the basics of using innovative scientific and technical tools.

Analyzing the latest research, it is worth saying that the questions regarding the use of scientific and technical means in the investigation of criminal offenses are highlighted in the works of such scientists as H. K. Avdeeva, V. A. Zhuravel, A. V. Kofanov, V. Yu. Shepitko et al.

The purpose of the article is to consider issues related to innovative scientific and technical forensic tools used in the investigation of war crimes.

The views of scientists on various types of scientific and technical means used in the investigation of crimes are analyzed. Attention was drawn to the need to implement innovative scientific and technical means that must be used by criminologists and forensic experts in the investigation of war crimes. There is a special need today for a qualitative study of the places of events where rockets and aerial bombs were hit, which resulted in the destruction of infrastructure and residential buildings. It was noted that Poland, Luxembourg, the United States of America, and France provided assistance to Ukraine in the form of innovative scientific and technical means for the purpose of investigating war crimes.

It was emphasized that modern technical devices significantly help in the investigation of war crimes. The use of 3D scanners for inspecting hard-to-reach places is revealed. It is also important to use quadcopters for operational fixation of all material evidence during the inspection of the scene during the investigation of war crimes. Thus, the use of innovative forensic scientific and technical means in the investigation of war crimes is very important.

Key words: innovations, forensic fixation, European countries, scientific and technical means, forensic examination.

Вступ. На сьогодні наука криміналістика перебуває у розвитку та розширенні власних меж. Цьому сприяє міжнародне співробітництво та набуття українськими судовими експертами та криміналістами європейського досвіду щодо інноваційних положень криміналістики. Із 60 тисяч зареєстрованих в Україні воєнних кримінальних правопорушень, понад 10 тисяч – вчинені на Харківщині. Величезний масив кримінальних проваджень, тому вкрай важливо проводити вчасний і всебічний збір речових доказів, а це буває важко робити традиційними науково-технічними засобами. Варто використовувати інноваційні, сучасні технології та науково-технічні засоби [1].

Аналіз останніх досліджень. Питання щодо застосування науково-технічних засобів при розслідуванні кримінальних правопорушень, висвітлені у працях таких вчених як, Г. К. Авдеева, В. А. Журавель, А. В. Кофанов, В. Ю. Шепітько та ін.

Мета статті. Розгляд питань щодо використання новітніх криміналістичних науково-технічних засобів під час розслідування військових кримінальних правопорушень.

Виклад основного матеріалу. У криміналістичній літературі є декілька класифікацій криміналістичних науково-технічних засобів. Виділяють: технічні засоби виявлення криміналістичних об'єктів, технічні засоби і методи криміналістичної фіксації, техніко-криміналістичні засоби вилучення речових доказів, техніко-криміналістичні засоби та методи експертного дослідження речових доказів, техніко-криміналістичні засоби та методи збору криміналістичної інформації, технічні засоби і прилади виявлення, фіксації і вилучення слідової інформації, техніко-криміналістичні засоби для вимірювань [2, с. 5–21]. Пропонується також інша класифікація науково-технічних засобів, що застосовуються у розслідуванні кримінальних правопорушень: за джерелом походження: технічні засоби, розроблені криміналістикою для збирання та дослідження доказів (спеціальні); технічні засоби, що запозичені з інших наук, галузей знань для вирішення спеціальних криміналістичних завдань; технічні засоби, що запозичені з інших наук або галузей знань, для забезпечення розслідування кримінальних правопорушень без

конструктивних змін; за цільовим призначенням, за спеціальним призначенням, за видом технічного засобу, за місцем використання технічного засобу, за суб'єктом використання технічного засобу [3]. Науково-технічні засоби криміналістики, на переконання В. Ю. Шепітька, можуть бути поділені на кілька груп: 1) взяті без змін із різних технічних і природничо-технічних наук; 2) спеціально пристосовані для криміналістичних цілей; 3) спеціально розроблені для цілей криміналістики [4, с. 32].

Криміналісти під час воєнного стану почали застосовувати новітні 3D-сканери Z+F Imager 5016, які передала Україні республіка Польща для фіксації наслідків ракетних ударів, артилерійських обстрілів, бомбардувань та інших воєнних кримінальних правопорушень вчинених росіянами. За допомогою цих пристроїв можна зафіксувати воєнні кримінальні правопорушення в короткі терміни, мінімізувати використання людського ресурсу. Криміналісти на сьогодні фіксують в 3D-моделі наслідки ракетних ударів по житлових будинках та критичній інфраструктурі, артилерійських обстрілів, бомбардувань та інших воєнних кримінальних правопорушень росіян» [5]. Люксембург надав Україні 3D-сканери для допомоги у розкритті воєнних злочинів російських військ на території нашої держави. Надано також інноваційне програмне забезпечення для сканування великих територій з всіма знайденими там об'єктами. Надалі компютерна програма обробляє знайдену інформацію [6]. 3D-моделі є копією місць обстрілу. Відбувається точна фіксація всіх речових доказів на місці події, дозволяє сканувати предмети у стінах та недоступних місцях. Застосували ці сканери криміналісти під час розбору завалів в Ізюмі, де під завалами знайдено 44 жертви. За декілька годин після сканування компютерна програма видає 3D-моделі будинку для всебічного огляду місця події та здійснення вимірів [7]. Також КНДІСЕ отримав лазерний 3D-сканер для впрова-

дження інноваційних методів та засобів швидкої та якісної фіксації воєнних кримінальних правопорушень, вчинених на території України. 3D-сканер RTC 360 може за хвилину з надзвичайною точністю фіксувати мільйони параметрів з обстежуваної місцевості. Отримані дані допомагають обчислювати місце та відстані з якої вівся обстріл цивільної інфраструктури. За допомогою 3D-сканерів обладнання дозволяє працювати дистанційно, не потрібно відвідувати в потенційно заміновані будівлі чим забезпечується особиста безпека експертів [8].

Суттєву допомогу під час розслідування воєнних кримінальних правопорушень отримуємо від використання квадрокоптерів. Так, з'явилася можливість здійснювати панорамну зйомку, досліджувати напрямки завданих ударів, визначати сектор обстрілу з мінімальною похибкою. За допомогою компютера та інтерактивної дошки геодезисти наносять на карти інформацію про розташування російських військ, знімки з фотокамери дозволяють встановити характер пошкоджень від удару [9]. Як зазначає В. В. Білоус, при розслідуванні військових кримінальних правопорушень використовуються дрони китайського, американського, литовського виробництва. Видів дронів багато, це дозволяє із різних ракурсів і комплексно, якісно, оперативно оглянути пошкоджені об'єкти внаслідок обстрілів. Кожен квадрокоптер має свої особливі характеристики, усі є помічниками українських захисників. Якщо квадрокоптер не працює в складі бойової групи, то працює на фіксацію кримінальних правопорушень [10].

Висновки. Отже, вкрай важливо сьогодні використання інноваційних криміналістичних науково-технічних засобів при розслідуванні військових кримінальних правопорушень. Необхідно застосовувати новітні науково-технічні засоби при огляді місця події внаслідок авіаударів, ракетних ударів, руйнувань внаслідок застосування безпілотних літальних апаратів.

ЛІТЕРАТУРА

1. На Харківщині за допомогою квадрокоптерів обстежили тисячі зруйнованих об'єктів URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3655812-aerokriminalistika-ak-droni-z-ludskimi-imenami-fiksuiut-zlocini-rosian.html>/(дата звернення 27.11.2023).
2. Кофанов А.В., Навчально-методичний комплекс зі спеціального курсу „Технічні засоби і методи криміналістичних досліджень” для курсантів 3-го курсу експертно-криміналістичного факультету навчально-наукового інституту підготовки слідчих і криміналістів Київського національного університету внутрішніх справ. Київ: Київський національний університет внутрішніх справ, 2009. 29 с.
3. Класифікація засобів криміналістичної техніки URL: https://pidru4niki.com/2015060965270/pravo/klasifikatsiya_zasobiv_kriminalistichnoyi_tehniki (дата звернення 27.11.2023).
4. Криміналістика: підручник за ред. проф. В. Ю. Шепітька. 4-е вид., перероб. і доп. Харків: Право, 2008. 464 с.
5. Поліція застосовуватиме 3D сканери для фіксації наслідків воєнних злочинів росіян URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3791667-policia-zastosovuvatime-3dskaneri-dla-fiksacii-naslidkiv-voennih-zlociniv-rosian.html> (дата звернення 27.11.2023).
6. Люксембург надав Україні 3D-сканери, які мають допомогти у розкритті воєнних злочинів російських окупаційних військ.URL: https://mil.in.ua/uk/news/30-3d-skaneriv-vid-lyuksemburgu-dlya-rozkritytya-voennyih-zlochyniv-rosijan-v-ukrayini/#google_vignette (дата звернення 27.11.2023).
7. Заїрнути в недоступні місця: як 3D -сканування допомагає у розслідуванні злочинів рф URL: <https://fakty.com.ua/ua/videos/zazyrnuti-v-nedostupni-misczya-yak-3d-skanuvannya-dopomagaye-u-rozsliduvanni-zlochyniv-rf/>(дата звернення 27.11.2023).
8. КНДІСЕ отримав лазерний 3D-сканер в рамках проєкту ЄС «Право-Justice» URL: <https://kndise.gov.ua/kndise-otrymav-lazernyj-3dskaner-v-ramkah-proyektu-yes-pravo-justice/>(дата звернення 27.11.2023).
9. Прокурори отримали техніку для фіксації доказів воєнних злочинів URL: <https://armyinform.com.ua/2022/10/06/prokurory-otrymaly-tehniku-dlya-fiksacziyi-dokaziv-voennyih-zlochyniv/>(дата звернення 27.11.2023).
10. На Харківщині близько 3-х тисяч місць обстрілів обстежили за допомогою дронів URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3656165-na-harkivsinii-blizko-3-tisac-misc-obstriliv-obtezili-za-dopomogou-droniv.html>/(дата звернення 27.11.2023).